

1909
N:o 12

**HUONESISUSTUKSIA
RAKENNUSTAIDETTA
MAALAUSTA JA KUVAN-
◇ ◇ ◇ VEISTOA ◇ ◇ ◇
TAIDETEOLLISUUTTA**

8:s
uusikerta

Suurin valikoima

Taideteollisuusesineitä

kuparista, messingistä,
bronsista, raudasta,
kristallista, porsliinista
ja fajansista

G. F. STOCKMANN
OSAKEYHTIÖLLÄ
== HELSINGISSÄ ==

TOIMITUS:

EINO SCHRODERUS, TYYNE KOLINEN, y. m.

Toimituspaikka ja konttori: Huvilakatu 5,
puh. 6 44, avoinna 4-6 i. p. — Posti-
osoite: Suomen Teollisuuslehden Kotitaide.
Kotitaiteen ilmoitustoimisto: Fredrikink. 39,
puh. 30 82. — Tilaushinta 9 mk. — Ilmes-
ty 12 num. vuodessa vähintään 30 kuva-
liitteen seuraamana

5 Herman Lindell 5

ERITYISLIIKE

Taiteilij-
piirustusaineita

5 I. Henrikink. 5

5 HELSINKI 5

Tilausilmoitus.

Suomen Teollisuuslehti

1910

ilmestyy seuraavina osastoina:

SUOMEN TEOLLISUUSLEHTI, joka 24 numeroisena, runsaasti kuvitettuna ja noin 20 kuvallitteen seuraamana tulee sisältämään kirjoituksia sähkötekniikan alalta, voimakoneista, metalliteollisuus- ja puuteollisuusalojen työkoneista, työkaluista ja työtavoista, laivarakennuksesta, lentokoneista, kemiallisen teollisuuden eri aloilta, tie- ja vesirakenteista, suomenkielisen teknillisen kirjallisuuden arvosteluja, tietoja uusista vieraskielisistä teknillisistä teoksista ja uusista kotimaisista patenteista y. m. Erikoisosastot Seppo ja Sähkö ja Voima häviävät, mutta ainoastēan nimeltään, sillä S. Teollisuuslehti 1910 tulee sisältämään näiltä aloilta ainakin yhtä paljon kirjoituksia kuin nämä erikoisosastot edellisinä vuosina. Toimitus on jaettu ammattimiesten kesken seuraavasti:

Kemiallista osastoa toimittaa insinööri S. V. Hintikka.

Laivarakennusosastoa toimittaa insinööri H. Schwartzberg.

Mekaanista osastoa toimittaa insinööri V. Valkola.

Sähkötekniillistä osastoa toimittaa insinööri M. Heikinheimo.

Tie- ja Vesirakennusosastoa toimittaa insinööri J. Roiha.

Yleisosastoa toimittaa insinööri V. Valkola.

Avustajina ovat m. m.: J. Aaltonen, T. Arola, J. Castrén, V. Penttilä, P. Pero, E. Saraoja, K. V. Suonivaara, V. Vainio, J. Valmari, B. Vuolle.

KOTITAIDE, *rakennustaidetta, huonesisustuksia, taideteollisuutta sekä maalausta ja kuvanveistoa* käsittelevä lehti, on ohjaajana ja neuvonantajana kotien taiteellisessa somistelussa. Sitä toimittaa arkkitehti Väinö Vähäkallio usean muun arkkitehdin ja taiteilijan avustamana.

KUTOMA- JA PAPERITEOLLISUUS, joka on ainoa ammattilehti alallaan ja ilmestyy 12-numeroisena insinöörien E. J. Simolan, A. Solitanderin ja V. M. J. Viljasen toimittamana.

TILAAMISTAPA JA TILAUSHINNAT:

S. TEOLLISUUSLEHTI <i>Kotitaide- ja Kutoma- ja Paperiteollisuusosastoinen</i>	16: —
S. TEOLLISUUSLEHTI erikseen	6: 50
KOTITAIDE erikseen	9: —
KUTOMA- JA PAPERITEOLLISUUS erikseen (tilattava Tampereelta)	2: 50

Näihin hintoihin sisältyvät lähetyskustannuksetkin. Lehteä saa tilata kaikista postikonttoreista, lehden toimistosta Helsingissä, kirjakaupoista ja asiamiehiltä. Ulkomaalle (Venäjää lukuunottamatta) tilattaessa tulee tilausmaksuun 15 % korotus.

Asiamiehet saavat palkkiokseen 20 % tilaussummasta.

Helsingissä joulukuussa 1909.

Toimitus.

KOTITAIDE

1909

Toimitus:

Eino Schroderus, Tyne Kolinen y. m.

KAHDEKSAS VUOSIKERTA

HELSINKI
K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO
1909

KOTITAITEEN SISÄLLYS.

Tavalliset numerot viittaavat tekstisivulle.

* merkitsee kuvitettua kirjoitusta.

Kirjoituksia.

A Akseli Gallén Kallelan piirustus, etsaus ja akva-	
relli näyttely	20
Alhambra	*140
Asuntomme ulkoa ja sisältä	1
E Eteläpohjalaisista rahvaankodin sisustuksista	*35
F Fazerin kahvila	*9
H Henry van de Velde	39, 51
Huvila Pelander Grankullassa	*121
I Ilona Jalavan käsityönäyttely	*48
J Jouluostokset	141
K Kuinka Helsingissä rakennetaan	*62
Kutoma-, ompelu- ja nypläystyöt Tukholman	
taideteollisuusnäyttelyssä 1909	*77
M Maatila Remer	*7
Mahonki	12
Menneinen Messina	*13
Muistoja ja vaikutelmia Japanista	106
Muutama sana japanilaisesta taiteesta	*105
N Neuvoja	26, 50, 64
Nykyaikaisia asuinhuoneita kalustettaessa käy-	
tetyt tyyli- ja puulajit	116
P Pitshpainipuu	142
Puun bronsittaminen	143
R Raudan ja teräksen värjäyksestä	100
Ruotsalainen arkkitehtuuri julkaisu	27
S Silmäys huvilasiirtolohimme	*138
T Taideteollisuusyhdistyksen huonesisustuksen	
<i>palkintokilpailu</i>	*23
Taiteellisen Asioimiston Näyttelyt I, II	32
” ” ” III—V	49
” ” ” VI, VII	57
Taiteellisia liikeilmoituksia	*131
Taiteilijain syysnäyttely	*117
Talo-osakeyhtiö Päivölän uusi talo	*17
Tammipetsauksen alalla tapahtuneesta edistyk-	
sestä	124
Tukholman näyttely	*65
Tukholman näyttelyn tekemistä vaikutelmista	
*94	
Työn alennustila	10

Tämän syksyn Taidenäyttelyt	*91
U Uutisia	104
V Vaahtera	102
Verner Thomén näyttely	153
Vähän puupintojen lakeerauksesta	114

Kuvia ilman tekstiä.

Herran, naisen- ja makuuhuoneen sekä ruoka-	
salin kalustoa	126—128
Hypoteekkiyhdistyksen rakennus	58—61
Kaupungin ravintola Pietarsaarella	31—33
Kipsidetallia Tukholman näyttelyrakennuksesta	
75—76	
<i>Lastenkoti Pietarsaarella</i>	27—29
Mausoleumin ehdotus Joensuuhun	51
Sisuskuvia tehtailija Pelanderin huvilasta	153—155
Suomen Käsityönystävien töitä	53—57
Taideyhdistyksen arpajaisista	101—102, 108—114
Yhdyspankin talo Korkassa	39—41

Kuvaliitteitä.

Kuvaliitteet I, II, III, IV ja V arkihuoneenkalustoa sekä	
tyyny.	
Kuvaliite VI Ikkunaverhot ja tarjotinliina.	
” VII Kuvakudos: Hautajaiset Leksandissa.	
” VIII ” : Veteen kuvastuvia puita	
” IX Uutimet.	
Kuvaliitteet X ja XI Sängynpeitteitä	
” XII ja XIII Uutimia.	
” XIV, XV ja XVI Huvilaehdotus taiteilija Scha-	
linille.	
Kuvaliitteet XVII ja XVIII Naisen huoneen kalustoa.	
Kuvaliite XIX Seinäkoriste ja tyyny.	
” XX Matto ja tyyny.	
Kuvaliitteet XXI, XXII, XXIII ja XXIV Lamppuja	
Kuvaliite XXV Pöytäliina	
” XXVI Sohvatyyny	
” XXVII Pöytäliina	
” XXVIII Huvila	
Kuvaliitteet XXIX ja XXX Herrainhuoneen kalustoa.	

ALHAMBRA VASEMMALLA JA GRANADA OIKEALLA GENERALIFELTÄ KATSOTTUNA.
Ensimmäisenä vasemmalla on lähettilästorni ja viimeisenä vahtitorni.

ALHAMBAN LINNA JA MAURILAINEN RAKENNUSTAIDE ESPANJASSA.

Arabialaisen kulttuurin kehitys Espanjassa on maailmanhistorian ihmeellisimpiä ilmiöitä — sanoo Uhde.¹⁾ Paimentolaiskansa, joka sata vuotta aikasemmin ei tuntenut kuin karjanhoitoa, metsästystä ja aroseikkailuja, valtaa allensa islamilaisen uskonvimman kiihottamana vanhoja rappeutuneita sivistysmaita ja luo vähässä ajassa Espanjan mantereella tieteen, taiteen ja tekniikan semmoiseen kukoistukseen, mikä aikakautensa oloissa on jotain yksinäistä ja ainoaa.

Erikoinen maurilainen rakennustaide kehittyi sekin semmoisella nopeudella, jota täytyy pitää kerrassaan ihmeenä. Sen huomattavimmat, säilyneet muistomerkit, ovat Alcazarlinna Sevillassa, Cordovan moskea, Generalife ja Alhamban linna. Muut rakennukset ovat enemmän tai vähemmän hävinneet. Arabialaisten käyttämät pääasiallisimmat rakennusaineet betoni- eli pise-massa, puu ja kipsi eivät ole kyenneet kestämaan levottomien aikojen runtelua eikä ilmavaikutuksen tuhoa.

Maurit käyttivät alussa hyväkseen roomalaisten ja goottilaisten rakennusten jätteitä ja yhdistivät niihin omia itämaisia motiiviaan ja bysanttilaisen ja persialaisen rakennustaiteen aiheita. Mutta ennen pitkää kehittyi kuitenkin tämä taide koko-

naan itsenäiseksi vapautuen vieraista sekotuksista ja, korkeimpaan kukoistukseensa päästen, oli sillä tuskin mitään yhteistä samaan aikaan sammuvan itämaisen arkkitehtuurin kanssa.

Ennenkuin käymme katsomaan Alhambraa luokaamme silmäys maurilaiseen asuinrakennustyyppiin.

Maurilaisen asuinrakennuksen keskustana on pylvästen ja parvekkeiden ympäröimä avoin piha. Sen ympärille ryhmittyvät huoneet, saaden valonsa ainoastaan välillisesti sen kautta. Kadulle päin ei yleensä ole akkunoita, vaan pieniä aukkoja, ja nekin puu- tai marmoriristikolla täytettyjä. Talo oli täten kokonaan erotettu ulkoelämästä, omaan itseensä suljettuna. Ulkokäytäväkään ei saanut johtaa suorastaan pihaan, vaan tuli sen tehdä mutka ja kaksikin ennerkuin pihalle joutettiin. Tämä seikka on usein johtanut hyvin hauskoihin sovitteluihin. Samalla kun kotoinen elämä oli näin eristetty vieraalta silmältä, samoin oli se myös suojeltu kesäisen auringon paahtavalta polttelelta. Nuo pylväskäytävät pihan puolella olivat erinomaisen vilpoisia oleskelupaikkoja. Tämmöisessä kodissa saattoi arabialainen nainen hunnutta oleskella täydessä vapaudessaan; ei päässyt vieraan miehen silmä kohtaamaan hänen avoimia kasvojansa ikkunain kautta eikä liioin katukäytävästä. Talon katto oli aina tasainen, jossa saat-

¹⁾ Baudenkmæler in Spanien und Portugal, herausgegeben von Constantin Uhde.

toi liikkua ja oleskella kuten pihallakin. Illoin ja aamuin oli se vilponen ja suosittu oleskelupaikka.

Tämmöinen asuntotyyppi oli sekä pikkuporvarin että sulttaanin palatsin perustana. Niitä käytetään tänäkin päivänä vielä Espanjassa, puhumattaan arabialaisasutuksista Välimeren takana. Varsinkin Sevillassa on tähän tapaan rakennettuja taloja suurin osa. Pihamaa niissä eli „patio“, joksi sitä Espanjassa sanotaan, on usein sanomattoman viehättävä palmupuun- ja oranssi-(appelsiini)-istutuksineen ja kukkalaitteineen.

Mainitsin jo, että arabialaisen rakennuksen ulkoseinät ovat umpinaisia, ainoastaan pienien aukkojen läpäsemiä. Mitään fasaadikäsittelyä — meidän aikasessa merkityksessä — ei niissä esiinny. Sisäosiin on sen sijaan pantu kaikki arkkitehtonisen taidon viehätysvoima. Siellä esiintyy muotoja ja väriikkaus arvaamattomassa loistossa, aivan ominaisessa fantastillisessa asussaan.

Käymme nyt katselemaan Alhambran sulttaanilinnaa, joka niinikään on tämän saman maurilaisen asuntotyypin eli „pompeijaanisen talon“ tapaan — niinkuin sitä myöskin nimitetään — rakennettu.

Harvinaisen ihana on se maisema, mikä aukeaa matkailijan eteen Granadaa lähetessä. Alinna lepää avaran tasangon reunassa valkoinen kaupunki tasakattoisine rakennuksineen. Sen takaa nousee vihantoja, kasvurikkaita ylänköjä, joitten kukkuloita kruunaa harmahtuneet linnat, kirkot ja luostarilaitokset. Muita mahtavimpana eroaa noista ylängöistä se, jonka harjanteelta nousee upean Alhambran linnan hienopiirteiset muurit ja vankat tornit. Kaiken taustana, koko maisemaa hallitsevana kohoaa ylälilmoihin majesteettillisen mahtavana valkohuntuinen Sierra Nevada. On siinä värikkäyttä etelän kevätpäivänä: Valkoinen kaupunki violettivarjoineen, harmaanvihreät mäkirinteet olivimetsineen, harmahtavat luostariseinät, tummien sypressien jylyt hahmot, Alhambran punertavat muurit, joihin laskeva aurinko levittelee kultaloistettaan ja häikäisevän valkonen lumipeite Sierra Nevada hampailla.

Alhambran ylängölle johtaa Granadan portilta mahtava puistotie, mikä kaarrellen kohoaa tasaisesti ylöspäin. Satakielten laulu kaikuu jättiläislemmiksissä, purot lorisevat tiepuoleissa, satumainen salaperäisyys tunkee mieleen. Olen astunut entisten sulttaanien asuinpaikoilla, joissa muinoin virtaili vesivirrat niin vuolaat, altaasta altaaseen, että syntyi koskien kohina niin kova,

jotta sen erotti etäisillekin seuduille. Itse maamokin uhkui täällä semmoista ylellisyyttä, ettei löytynyt sitä mäen nypylää, joka ei olisi yrtti-tarhana upeillut.

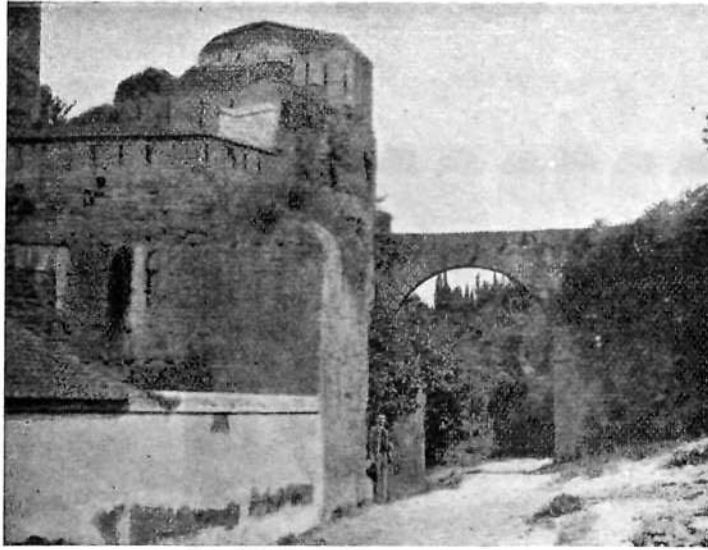
Parin mahtavan muuriportin kautta saavutaan tuolta puistotieltä itse Alhambran pengertasolle, lujain varustusmuurien ympäröimälle alueelle. Täältä aukeaa eri suunnille mitä hurmaavimpia näköaloja — avonaisilta terrasseilta — vahtitornien kaariaukoista — laakeripuitten lomitse — roikkuvain pengertutusten välitse. Omituisin tuntein liikkuu täällä linnan ulkopihalla myrtti-istutusten keskellä, paikoilla missä jokikinen kohta muistuttaa muinaisen, hienostuneen kulttuurin kulkua.

Alhambraa on sanottu arabialaisen arkkitehtuurin helmeksi. Ja epäilemättä onkin tämä Granadan akropolis hienoin muistomerkki, minkä maurit ovat jälkeensä jättäneet Euroopan mantereelle. Se kuuluu espanjalais-arabialaisen taiteen viimeiseen kukoistuskauteen, jolloin muhamettilainen henkiviljely oli ennättänyt painaa syvälle juurensa euroopalaiseen maaperään. Ja samoin kuin maurilainen rakennustaide pääsi vaikuttamaan Espanjan kristilliseen taiteeseen, katedraaleihin sekä linoihin y. m. antaen niille sen erikoisen viehätöksensä, mikä tekee niitten arkkitehtuurin niin ylevän hienoksi, samoin näyttäytyy renessanssi vastavaikutuksena Islamin rakennuksissa.

Castilian kuninkailla oli „muslimin“ taideniekat apunaan kirkkorakenteissa ja Granadan sulttaani turvautui kristittyjen arkkitehtien neuvoihin palatsihommissaan. Ja vaikka Alhambra onkin läpeensä muhamettilainen monumentti, on sillä kuitenkin täysin paikalliset — andalusialaiset — ja

NÄKÖALA ALCAZABAN POHJOISELTA TERRASILTA, ASE- JA VAHTITORNIN TAKAA.

VESIJOHTOTORNI.

epookilliset piirteensä. Calvert¹⁾ sanoo sattuvasti: „ei koskaan muulloin ole Islami saavuttanut moista hienouden huippua kuin Alhambrassa. Se on taiteensa ja sivistyksensä korkeanveden merkki“.

Alhambran kukkula näyttää olleen asustettu jo kelttien ajoilla pikkukaupunkina.

Kun maurit tulivat Espanjaan, rakennettiin tänne linnoitus, Alcazaba, ja sen yhteyteen nousi sitte sulttaanilinna Alhambra, „punanen“, ehkä erotukseksi edellisestä, ja tästä noin 500 vuotta myöhemmin²⁾ kehittyi se taideaarre, joka Alhambran nimellä on yksi niitä merkillisimpiä taiteen pyhiinvaelluspaikkoja, joille nykyajan ihmiset maailman eri kumilta samoilevat.

Linnoitukseen kuuluu joukko portteja ja tornia, joista viimeainituista muutamat liittyvät välittömästi itse palatsin yhteyteen, niinkuin mahtava *Torre de Embajadores* eli lähettilästorni. Alinna Granadaan päin, Granadan portin poskessa on *Torre de la Vela*, vahtitorni, johon sulttaanin ratsuväki oli majoitettuna. Tähän torniin oli asetettu suunnattoman suuri kello, jonka äänen sanottiin kuuluneen kolmenkymmenen Englannin peninkulman etäisyyteen, aina Lojaan asti. Tämän tornin huippuun kohotettiin myöskin ensimmäiseksi risti sen jälkeen kun maurit olivat luovuttaneet Granadan.

Näköala tornin terrassilta on mitä ihanin ja suuremmois: Granada, lumipeitteinen Sierra, viljava Vega-lakeus, ja valkoseinäiset kaupungit ja kylät edessä.

¹⁾ Granada and the Alhambra. A brief description of the ancient City of Granada with a particular account of the Moorish Palace by Albert F. Calvert.

Al Ahmarin¹⁾ palatsin nykyinen portti johtaa ensiksi myrttipihaan, joka lyhyen käytävän kautta on yhteydessä oikealla puolella poikinpäin sijaitsevan leijonapihan kanssa. Nämä molemmat „patiot“ ovat Alhambran linnan valtavimmat osat, keskustat, joitten ympärille ryhmittyy joukko huoneita ja saleja.

Paitsi näitä kahta patiota, löytyy tässä laajassa rakennusryhmässä vielä seuraavat: *Patio de la Reja*, *Patio de Baraxa* ja *Patio de Mexuar*.

Myrttipiha *Patio de los arrayanes* on pitkänlainen suunnikas, sen mitat ovat 37 ja 23 metriä. Keskellä on vesiallas, jonka molemmissa päässä on suihkulahteet. Tämän altaan vuoksi on tällä pihalla myös nimenä *Patio de la Alberca*,

mikä merkitsee kalalammikkoa. Molemmiin puolin allasta käy myrttipensasaidat ja niitten takana kasvaa appelsiinipuut.

Seison aurinkoisena päivänä — Espanjassahan onkin aina päivänpaistetta²⁾ — myrttipihan eteläpäässä ja näen miten aurinko leikkii ja välkehtii vastakkaisissa muuripinnoissa liikahtelevan veden pinnan heijastuksena, vedenpinnan, johon kuvastuu koko edessä oleva väririkas arkkitehtuuri taivaan sinilään kattamana; näen miten kultakalat pyörähtelevät tuossa tyynessä vedessä, jonka pintaa joskus hienoinen tuulen hengähdys väräyttää, antaen noille veden kuville erikoista elon ilmettä;

¹⁾ Al Ahmar on nykyisen Alhambran varsinainen rakentaja.

²⁾ Minun kokemukseni mukaan näyttää siellä satavan vaan kerran kuussa.

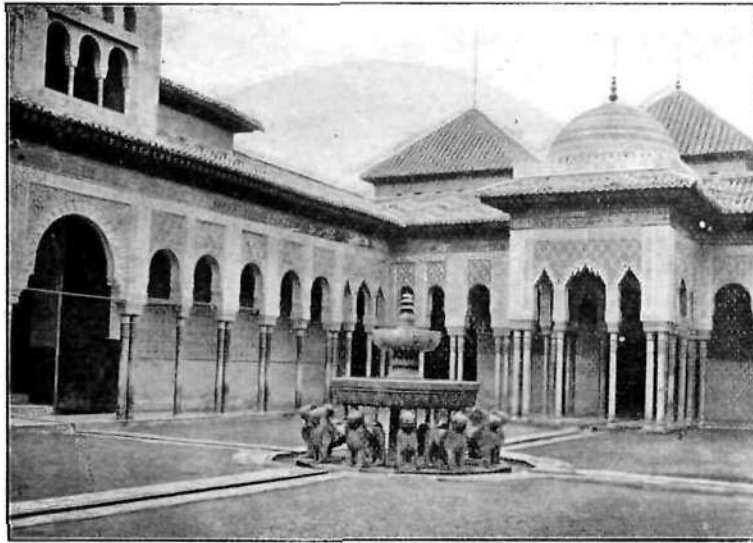

ALHAMBRAN PALATSIN ULKO-OSIA.

MYRTTIPIHA, PATIO DE LOS ARRAYANES.

Vesivärимаалаuksen mukaan.

LEIJONAPIHA, PATIO DE LOS LEONES.

pieni sähähdys silloin tällöin puitten lehdissä; myrttipensaitten tuoksahdus — ja samalla miltei kuoleman hiljaisuus koko ympäristössä. — Tämä vie mielen mietelmiin, se valtaa tunteet kokonaan.

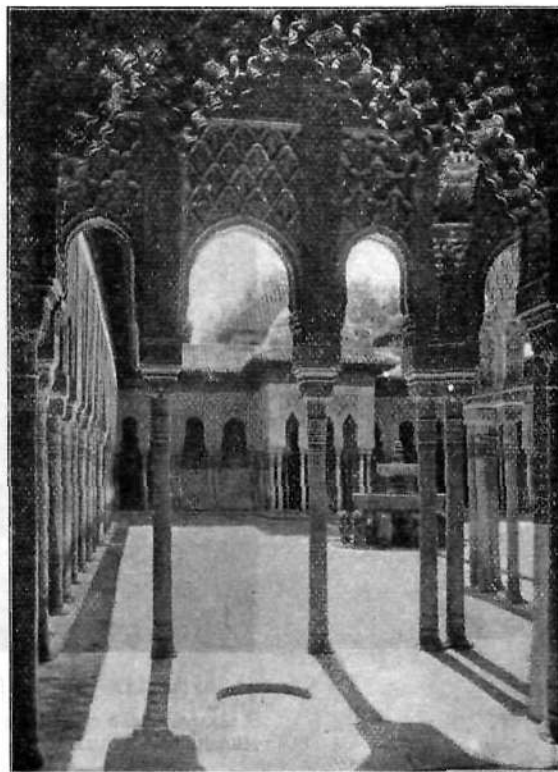
Pihan molemmissa päissä on ilmat gallerit, joita kantaa kahdeksan valkosta marmoripylvästä. Itäinen ja läntinen sivu ovat sileitä ovien ja ikkuna-aukkojen puhkasemia seiniä. Aukkoja koristaa rikkaat eri aiheiset arabeskit. Kussakin kulmassa on viehättävä alkoovi eli syvennys *alhamis*, joissa maurit viettivät päiviänsä loikoillen rikkailla matoilla ja itämaisilla leposohvillaan. Näitten seinät ovat kokonaan stukkikaiverruksilla¹⁾ peitettyjä ja katot stalaktiittimuodostelua.²⁾

Myrttipihan pohjoispäästä johtaa kaunis kaari-käytävä *Sala de Barcan* kautta lähettilässaliin, *Sala de los Empajadores*, jonka 9 „alcamista“ näkyy kaksi myrttipihakuvan perspektiivisessä taustassa. Kuva vankitornista muistuttaa paljon näitä ikkunasyvyysiksi, joista on suuremmin näköala kaupunkiin, Vegalle ja Darrojoen rotkoon. Itse lähettiläshalli on ehkä Alhambran halleista mahtavin ja valtavin. Suurin se on myöskin. Se oli Sulttaanin vastaanottohuone. Sen koristelu on äärettömän rikas marmoripermannosta alkain kupukaton huippuun asti. Espanjalainen Contreras laskee erilaisia koristeluaiheita olevan siinä 152. Tulipalo turmeli tämän salin v. 1890 jonka jälkeen se on osittaisesti uusinneltu. Ikävä kyllä ei tässä ole kuvaa esitettävänä siitä.

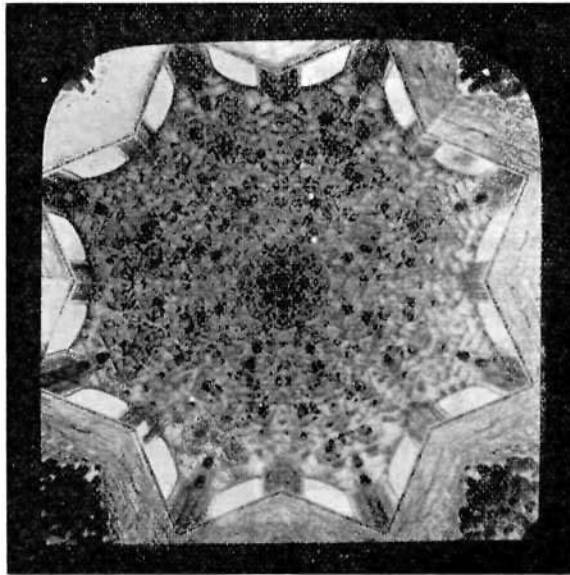
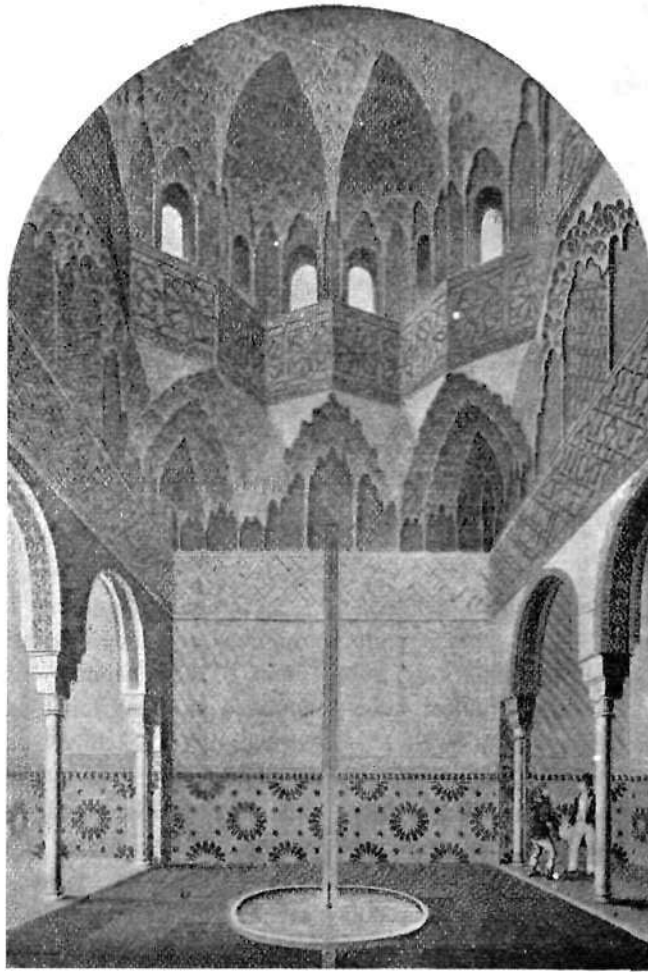
¹⁾ Stukkipeäällystyys on samallaista, mitä nykyään on jo vuosikymmen käytetty uusiaikaisissa sisäpintakoriste-luissa.

²⁾ Stalaktiitista puhumme myöhemmin.

Leijonapiha, Patio de los Leones käsittää ympäröivine huoneineen palatsin koko kaakkoispuolisen osan. Täällä esiintyy Alhambran arkkitehtuurin hienous kaikessa loistossaan. Washington Irving sanoo siitä: „Ei löydy paikkaa toista koko palatsissa, mikä loisi täyteläisemmän kuvan meille sen alkuperäisestä kauneudesta ja mahtavuudesta, kuin tämä, sillä vähimmän on tähän sattunut ajan hävitys. Keskellä seisoo suihkulaitos mukkea, täynnä runoutta ja tarua. Alabasterialtaitten par-taat tiputtavat hiljalleen diamanttipisaroitaa; kaksi-

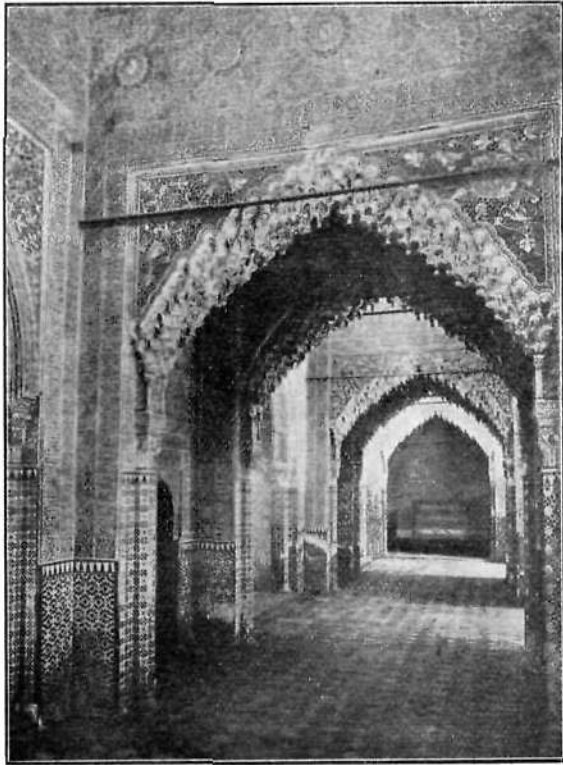

LEIJONAPIHA.

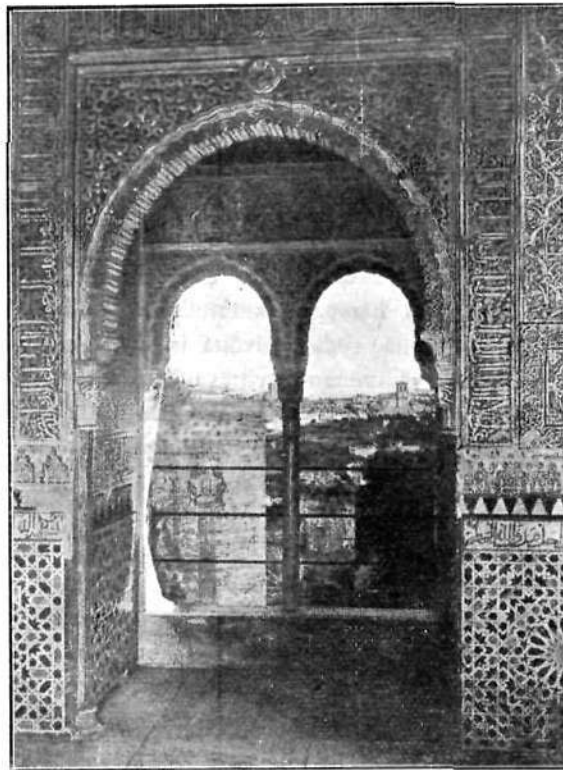

SALA DE LOS ABENCERRAGES.

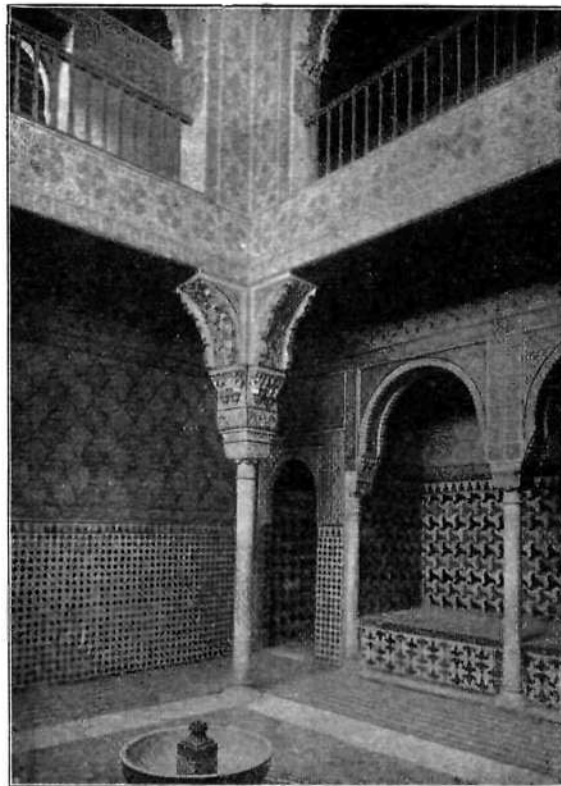
Sisäkuva erään vanhan piirroksen mukaan ja katto alhaalta katsottuna.

OIKEUSSALIT, SALA DE LA JUSTICIA.

VANKILATORNI, TORRE DE LA CAUTIVA.

KYLPYOSASTON LEPOHUONE.

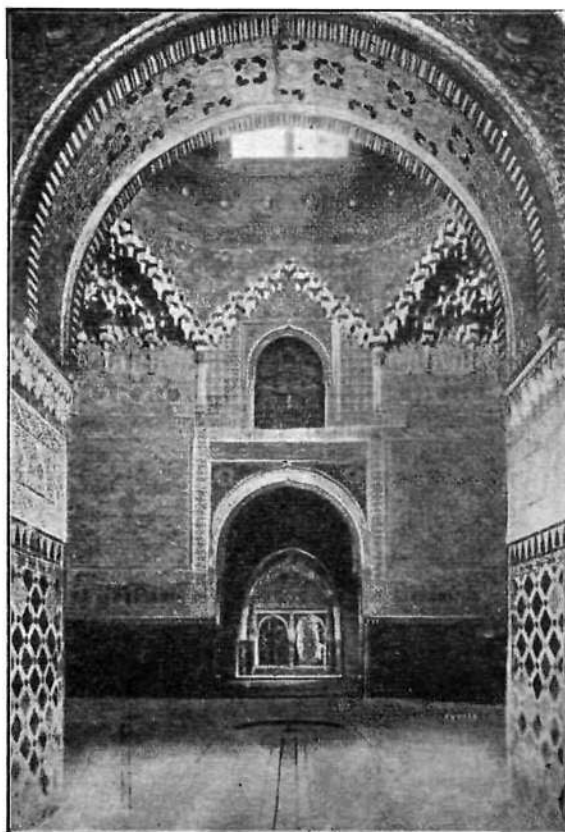
toista leijonaa, jotka niitä kantavat, syöksevät suustaan kristallisuihkujaan aivankuin Boabdiilin päivinä.

Arkkitehtuuria tässä samoin kuin muissakin palatsin osissa kuvaa enemmän eleganssi, sirous kuin suuruus, todistaen hienoa, tuntehtikasta makua ja maurien välitöntä nautintokykyä. Kun katsellaan noita hentoja peristyylien verkkorakenteita ja silminnähtävästi heikkoja seinäin läpiornamenteja, on vaikea uskoa, että niin paljon on säästynyt ajan hampaan kulutukselta, maanjäristysten runtelulta, sodan raivolta ja hiljaiselta vaan ei suinkaan vähimmän hävittävältä ahnaitten matkailijain pitkäkyntisyydeltä: näyttää kuin kaikki olisi lumoavan hurmauksen suojelemana.

Mainitsen tässä vielä mitä John Lomas kirjoittaa arkkitehtuurisista erikoiskohdista:

„Katselkaamme“, sanoo hän, „muutamia ornamenttiikan kuvaavimpia detaljikohtia. Mihin ikinä silmä sattuukin, olkoonpa johonkin arkkadiin tai peeistyylin hienoon kohtaan, tahi herkullisiin verkotteluaiheisiin kaarien päälle, tai kapiteelien ylliseen rikkauteen, tai pylvästen solakkuuteen, niin täytyy ensiksi ihmetellä, miten yksinkertainen aikakausi on saattanut luoda moisen satumaisen rakenteen.

„Rakastajan kyyneliksi“ sanotaan noita pitsilaitteita ja pyydetään katselijaa asettumaan hämä-

KAHDEN SISAREN SALI,
SALA DE LOS DOS HERMANAS.

PATIO DE DARAXA.

rän hallin tai vestibyylin sisään ja luomaan haaveilukatseen taivaan sinilaelle, joka näyttyytaky takaa kuin pienoinen safiirihuntu. Mutta on varmasti parempi — silmäys palaseen tositaidetta — jos seisot leijonapihan itäisen kioskin ulkopuolella ja katselet läpi kaariverkotuksen, vestibyylin ja salien ja katselet valon väkettä vastaisten ikkunain kautta. Tässäpä on vasta läpikuultavuutta, transparensia! Jo tekisi mieli kohdata arkkitehti, joka tämän on suunnitellut.

Epäsäännöllisyys, joka täällä esiintyy, näyttää melkein mahdottomuudelta. Mutta mikä olisikaan tyydyttävämpää kuin nuo hienopiirteiset arkkadit, kaaristot, niitten solakat palmumaiset pylväät, niitten hennosti muovaillut kaaret, ja kaaripäällysten satumaisen hienot näperrystyöt? Siinä ei liene ainoaa pistettä, joka loukkaisi tarkinta silmää ja kuitenkin on siinä tusinoittain erilaisia kaaria, erilaisia muodoltaan, korkeudeltaan tai laajuudeltaan; ristikäytävässä on eri leveyttä joka käänteessä; yläparvekkeet, gallerit ovat epäsuorassa asettelussa; ovikäytävät ovat ominpäisyyden esikuvia; pylväät sijoittuvat milloin yksitellen, milloin ryhmittäin ja niitten lukumäärät vastakaisilla puolilla eivät suinkaan vastaa toisiaan. . . . Ja kuitenkin on tuossa kaikkeavallitseva kokonaisuus — symetriä ja sopusuhtaisuus — harmonia. Kaikki on tarkalleen punnitun vaikutelman triumfi.

Kun leijonapihalle astuu, hämmästy sen pienuutta, sillä siitä on saanut laajemman kuvan

„EL JARRO“, KORUASTIA.

mielikuvituksessann. Mitat ovat vaan 38 ja 16 m. Niin tässä kuin palatsin muissakin osissa on seinäin alaosat peitetty hienoilla majolikalatoilla, azulejos. Leijonapihan seinissä ne ovat sinisiä ja keltasia ja niitä reunustaa sinisellä ja kullalla emaljoidut arabialaisia lauselmia kantavat vaakunat. Pihan keskellä on suihkulaitos, jonka leijonista nimi johtuu. Tämä on noita ainuita, *Koraanin määräyksiä vastaan sotivia poikkeuksia*, jolloin eläviä olentoja on saanut käyttää taideaiheina.

Tähän samaan vesilaitokseen johtuu vedet sitäpaitsi neljältä eri taholta, suihkulähteistä sivuilta ja molemmista päistä. Se tapahtuu keskustaanpäin pihan pintaan upotettuja uomia eli ojia pitkin, mitkä kuvastakin voi huomata. Leijonapihan eteläkyljessä on *Sala de los Abencerrages* (Beni Serrain halli). Tässä luullaan Boabdiilin, Granadan viimeisen sulttaanin surmauttaneen mainitun suvun 36 päämiestä. Tämä huone, kenties Alhambran siroin, on ihmeen hienopiirteisen kaariaukon kautta erotettu leijonapihasta, kaaren joka somasti kasvaa marmori-tukipylväistään. Tämän hallin ihanaus on kuitenkin sen stalaktiittikatossa¹⁾, jonka vaikutusta ja näköä paraiten kuvaa espanjalainen Pi Margall seuraavissa sanoissa: „Sen tuhannet stalaktiitit, sen värit, sen luke-mattomat kaaret, sen tähtikruunut, sen mutkikkaat syvennykset ja ulkoumukset, sen kartiot ja

¹⁾ Stalaktiittikatto on kokoonpantu pienistä erilaisista puukappaleista, jotka mitä nerokkaimmin toisiinsa liitettyinä muodostavat kauniita geometrisia aiheita. Joskus ovat ne myös kipsimassasta valettuja.

monikulmiot, sen tilapäiset valo- ja hämäryysvaihtelut tekevät siitä ensinäkemältä häikäisevän ja selittämättömän sekasotkun, harhailevan tarkoituseräänsä pyrkijän kuin linnunrata taivaanlaella. Ja todellisuudessa on se kuitenkin mitä säännöllisin, vaikkapa epäsäännölliseltä näyttävä; mittausopillisella harpilla on totisesti ollut enemmän tehtävää sen suunnittelussa kuin taiteen geniuksella. Sen viivat ovat kuitenkin niin monet ja sen somittelut vaihtelevat niin nopeaan, jotta sen säännöllisyyttä käy käsittäminen vasta pitkän tutkimuksen perästä“.

Leijonapihan vastakkaisella puolella on *Sala de los dos Hermanas*, kahden sisaren sali. Siinäkin kuvastuu itämainen hienous ja ylellisyys täydessä loistossaan. Sen katto on Alhambran suurin stalaktiittikatoista; sanotaan olevan koottu 5,000 eri kappaleesta. Tässä haaremi-osassa lieinee aikoinaan seisonut tuo sokea ja kuulu, miehen korkuinen koruastia, *el jarro*, jonka kuvan näemme vieressä. Taru tietää sen olleen jossain maanalaisessa huoneessa kullalla täytettynä. Sitä säilytetään vieläkin tässä osastossa. Vastaavat esineet löytyvät sitäpaitsi Madridin ja Tukholman museoissa. El jarron värit ovat olleet valkea, sininen ja kulta. Pääkoristeluaiheet ovat hyvin kuluneet; niinä on käytetty eläimiä, luultavasti gaselleja. Kahden sisaren salin yhteydessä on myös ihana *Mirador de Daraxa*, jonka kaksoisikkunoista ajimeces voi katsella ja ihaila samannimistä edellä kuvattua patiota,

Leijonapihan itäiseen kylkeen liittyy *Sala de la Justicia*, oikeussalit. Niitä on seitsemän eri huonetta, jotka kaikki aukenevat samaan vestibyyliin. Näitten hetulekaaret antavat niille aivan erikoisen luonteensa, jota lisää pitkänomainen perspektiivi. Kaarista kaunein on keski- eli tuomiosalissa, divanissa. Näillä saleilla on jyrkkä erikoisuutensa vielä siinä että niissä esiintyy henkilöaiheista keskiaikaista muslimilaista maalaustaidetta, ainoana poikkeuksena Muhamedin opista. Siellä on kattokoristeissa kymmenen henkilökuvaa, arvatenkin tuomareista tai ehkä Granadan emiraatin ensimmäisistä hallitsijoista. Ne ovat tehdyt kipsiaineilla alustetulle nahalle. Muut kuvat ovat sota- ja metsästyskuvia y. m.

* * *

Alhambran palatsilla ja Alcazarlinnalla Sevillassa on sängen paljon sisäistä yhtäläisyyttä. Jälkimäinen on kokonaan uusinnelta, joten sen väririkkaus tulee esiin kaikessa loistossaan. Sitä käyttävätkin Espanjan kuninkaat asuntonaan Sevillassa ollessaan. Alhambra taas on monessa suhteessa

rappiutilassa, mutta sen sijaan on sillä näytettävänä siellä ja täällä aivan alkuperäinen hienoutensa ja värisointunsa, eikä sen yleville suhteille vedä vertoja mikään toinen maurilainen monumentti. Ja vaikka sen rauhaa häiritseekin ulkopuolisesti vieressään oleva Kaarlo V:n rakentama palatsikolossi, mikä ei koskaan valmistunut, valitsee sen muurien sisällä kuitenkin, joitain poikkeuksia — Kaarlo V:n paranteluja¹⁾ — lukuun

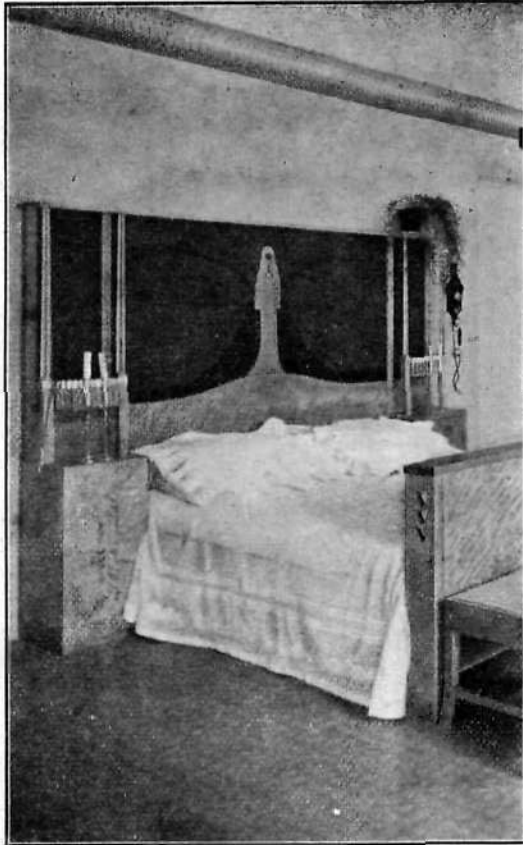
¹⁾ Mainittu hallitsija on nim. hävittänyt muutamia stalaktiittikattoja ja laittanut renessansilaitteita sijaan.

ottamatta, niin liikuttava eheys ja aikakautensa täydellinen tunnevaikutus, mikä ei hevillä katoa siellä kävijän mielestä. En saata lopettaa tätä kirjoitusta esittämättä vielä Calvertin seuraavat sanat: „Alhambraa verrattakoon ihanimpaan oopperaan, jota voi täysin ymmärtää vasta sitte kun antautuu sen taikavoimaisen lumouksen alaiseksi“. Ei mitkään kuvat, ei selitykset selvimmätäkään kykene luomaan oikeata käsitystä tästä taiteenpyhäköstä. Vasta käynti Espanjan ihanassa luonnossa, oleskelu maurien lumoamalla maaperällä voi sen tehdä.

Vilho Penttilä.

MOSKEALAMPPU.

MAKUHUONEEN KALUSTOA TEHTAILIJA PELANDERIN HUVILASTA GRANKULLASSA.

ARKKITEHTI VÄINÖ VÄHÄKALLIO.

VERNER THOMÉN NÄYTTELY.

Suuremmonen on se mullistus, joka viimeisinä vuosikymmeninä on tapahtunut maalaustaiteen alalla, ja jonka ovat aikaansaaneet impressionistit, neo-impressionistit.

He ovat maalaustaiteelle asettaneet aivan uuden päämäärän: *valo- ja ilmavaikutelmien kuvaamisen.*

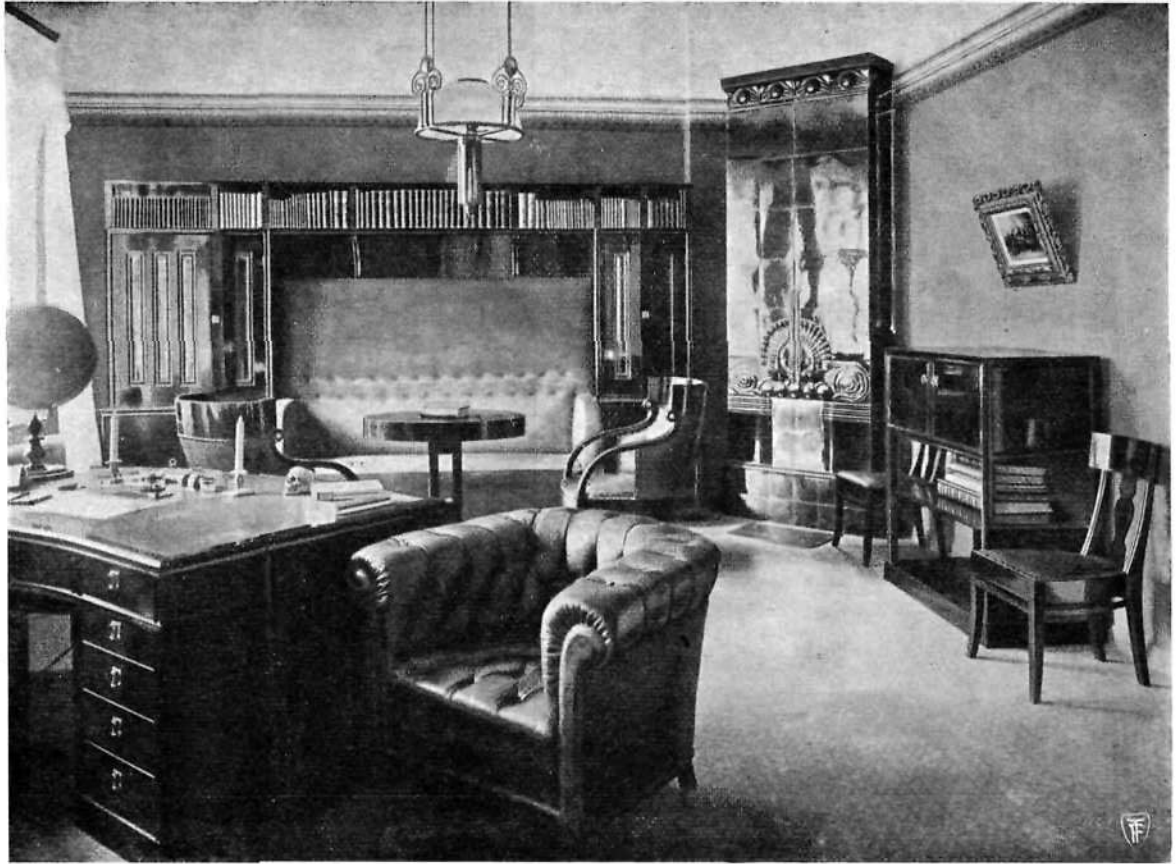
Siinä on heidän merkityksensä, jonka mukaan heitä on arvosteltava. He ovat voineet mennä liiallisuuksiin, maneerimaisuuteen, mekaanillisuuteen — kuten pointillistit — mutta mitä merkitsee tämä sen uuden pyrkimyksen, sen uuden päämaalin rinnalla, jonka he ovat maalaustaiteelle asettaneet.

Vähitellen on tämä uusi virtaus levinnyt meidänkin maahan. Toinen toisensa jälkeen nuorista maalaajistamme on ruvennut uusille jumalille uhraamaan. Sitä todisti Enckellin näyttely viime keväänä, sitä todisti syysnäyttely — Gallen-Kallelan ynnä useitten muitten maalaukset — ja siitä on todistuksena myöskin Thomén näyttely, joka parhaillaan on avoinna Ateneumissa.

Thomé on tosin alunpitäen osottautunut väri- taiteilijaksi. Sellaisenahan hän saavutti menestystä

Parisin näyttelyssä v. 1908. Mutta kuitenkin on eroavaisuus hänen aikaisempien väkeväsointuisten Suursaarikuviensa ja nyt parhaillaan näytteillä olevien teosten välillä silmiinpistävä. Ennen kaikkea on väriasteikko monin verroin rikkaampi kuin aikaisemmissa kuvissa, joissa väkevänpunainen laivamerkki kivikkorannalla muodosti ikäänkuin maalauksen polttopisteen. Nyt on väriasteikko paljon vivahtusriikkaampi, joskin taiteilija yhä edelleenkin rakastaa äärimmilleen kyllästettyjä värejä, voimakasta punasta, sinistä, vihreätä, keltaista.

Myöskin näyttää taiteilija hallitsevan paljon laajempaa alaa kuin ennen. Sillä vaikka hän yhä edelleenkin mieluummin maalaa meren rantoja ja venevalkamia, joissa veneet vierähtävät vieressä keinuvat hehkuen päivänpaisteessa, niin käsittelee hän yhtä taitavasti muitakin aiheita. Sitä osottavat m. m. muutamat mestarilliset kuollutta luontoa esittävät maalaukset ja ennenkaikkea näyttelyn suurimmat, monumentaalisimmat kuvat *Borelyn puistosta* ja *Montyonin tori Marseillessa*, jotka kummatkin olivat näytteillä tämänsykyisessä Parisin salongissa.

HERRANHUONE TEHTAILIJA PELANDERIN
HUVILASTA GRANKULLASSA.

ARKKIT. V. VÄHÄKALLIO.

NOJATUOLI RUOKASALISTA.

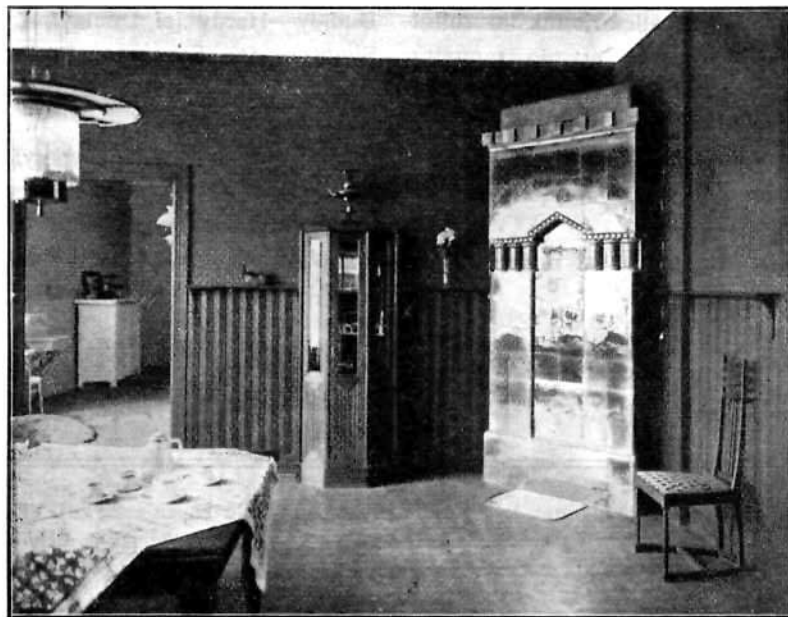

NOJATUOLI HERRANHUONEESTA.

RUOKASALIN SISUSTUS TEHTAILIJA PELANDERIN
HUVILASTA GRANKULLASSA.

ARKKIT. V. VÄHÄKALLIO.

SISUSKUVA RUOKASALISTA.

Edellisessä näemme kappaleen puistotietä, jonka poikki lankeaa tietä reunustavista puista sinipunaisia varjoja. Tien laitaan ovat vaunut pysähtyneet. Aiheessa ei siis sinänsä ole mitään mielenkiintoista. Mutta puitten lehvien lomitse lankeava valo on mestarillisesti kuvattu. Väriasteikko — hiukan viileäkö — on ylhäisen hillitty.

Maalauksessa *Montyonin tori Marseillessa* on taiteilija käyttänyt lämpimämpiä värejä. Mutta mielestäni ei se ole yhtä onnistunut kuin edellinen. Se tekee paljon levottomamman vaikutuksen, johonka osaltansa vaikuttanevat valopaikat maanpinnalla. Taiteilijalla näkyy olevan tapana vahvistaa varjopaikkojen tummempia värejä ympäröimällä ne kapealla komplementtiväriivirulla. Vaikutus, jonka tämä aikaansaa, on useimmissa tapauksissa sangen edullinen. Mutta tässä maalauksessa se häiritsee, antaen sille jotakin maneerimaista.

Näyttelyn paraita kuvia — ellei paras — on eräs kuva Marseillesta, jossa etualalla näemme heleänsinisen veneen ja taustassa kappaleen kaupunkia, jonka kellertävät talot auringonpaisteessa säteilevät. Kuinka etevästi ovatkaan tässä maalauksessa veneen sininen ja talojen keltainen väri soinnutetut toisiinsa!

Vesivärimaalauksia on Thomélla näytteillä runsas kokoelma. Niiden aiheet ovat myöskin yksinomaan Ranskasta, missä taiteilija, kuten tunnettua, on oleskellut pitemmän aikaa. Ne ovat herkkiä palasia, joissa taiteilija antaa vapaan vallan väri-ilolleen ja impressionistiselle tekotavalleen.

Näiden joukossa tavataan myöskin harjoitelmat yllämainittuihin suurempiin öljymaalauksiin, jotenka katsoja voi tutustua näitten kehittymisprosessiin.

L. Vennervirta.

Ikävän erehdyksen takia on viime numeroon kuvattujen liikeilmoitusten allekirjoituksiin tullut muutamia erehdyksiä. Niinpä ei tuo tunnettu ilmoitus Sarah Bernhardt'in esiintymisestä Jeanne d'Arc'ina ole Mucha'n vaan Grasset'n tekemä; ei pidä olla Steinlein vaan Steinlen; ja ovat lainausmerkit taiteilijanimien yhteydestä tietysti poistettavat.

Itse kirjoituksessa ovat seuraavat nimet väärin-

kirjoitettuja: Toulouse—Lautrec (ei Loutree); Dudley—Hardy (ei Dudlay); I. Pryde (ei Prydé); Simpson (ei Siimpsa). Tahdomme huomauttaa, ett'ei tekijällä ole ollut tilaisuutta korehtuurin lukemiseen.

Sitäpaitsi on tekijä pyytänyt meitä huomauttamaan, että näyttelyjä toimeenpanevan liikeyrityksen suomalainen nimitys on *Taiteellisen Asioimiston Näyttelyt*, eikä Libertyn Näyttelyt.

Toimitus.

Kotitaide XII sisällys: Alhambran linna ja maurilainen rakennustaide Espanjassa, kirj. Vilho Penttilä (16 kuvaa). — Verner Thomén näyttelyt, kirj. L. Vennervirta. — 7 sisuskuvaa tehtailija Pelanderin huvilasta Grankullassa. — 6 kuvallitettää.

Suomen Liikemiesten Kauppaopiston Oppilaskunnan yhdistys

Julistaa kilpailun lippunsa luonnoksesta. Nimimerkillä varustetut, väritetyt ja skaalassa 1:10 tehdyt piirustukset ovat jätettävät ennen tammik. loppua S. L. K. opistolle os. Juhani Seppälä. Kilpailevia kehoitetaan liittämään suljetussa kuoressa nimensä ja osoitteen. Lipussa tulee olla jonkun kaupallisen symbolin.

Arvostelulautakunta, johon paitsi Yhdistyksen valitsemaa toimikuntaa kuuluvat: N:ti Ilona Jalava, arkkitehti hra K. Kallio, ja johtaja hra Kyösti Järvinen, jakaa 2 palkintoa suuruudeltaan Smk. 60: — ja 30: —. Palkitut luonnokset jäävät Yhdistyksen omiksi ja on ensi palkinnon saajan vielä lisäksi valmistettava ompelemista varten tarvittava piirustus luonnollisessa koossa.

SUOMEN TEOLLISUUSLEHDEN JA KOTITAITEEN vanhoja vuosikertoja

saadaan lehden konttorista, Huvilakatu 5.

K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINOA

Helsinki
Lapinlahdenk. 7
Puhelin 3257

SUOSITELLAAN

Sanduddin

Tapetti- & Mattoliike

Helsinki P. Esplanaadik. 25 telef. 49 79
on maamme vanhin, suurin ja ajan-
mukaisemmin järjestetty erikoisliike

Tapetti ja Mattoalalla

Haaraosasto Wiipurissa Aleksanterin-
katu 19 telef. 13 05

Ulko- ja sisämaalauksessa käytettävää Kivennäisvärimaalia

Glorial

Veteen sekoitettuna pysyvää, vaan kuitenkin sateessa liukematonta. Korvaa öljy- ja liimavärejä. Kuivaa nopeasti. Pyytäkää mallinäytteitä ja hintaluetteloja.

Ullrich, Anderzén & Co.
Helsinki. Telefon 20 59.

Lång & Leppäaho Osakeyhtiö

Aleksanterink. 13. — Puhelin 143.
Konttori- ja kirjoitustarpeita
Paperia. Tukuttain ja vähittäin.
— Konttorikalustoja. —

Westerlund & Co

Telef. 11 17 Helsinki Telef. 11 17

Parhaimpia Kone-, Sylinteri-
y. m. öljyjä. — Konsisteeri-
rasvaa, Vaseliiniä, Tärpättiä,
Pakinkia, Konehihoja,

Trasselia, Nuoraa, Presen-
ninkiä, Ulkolaisia puulajeja,
Liimaa, Armatuureja, Ruis-
kuja y. m.

Suomen Väri & Vernissatehdas Osakeyhtiö

Etelä Esplanadinkatu 8 Helsinki Haaraosastoja:
Puhelin 85 Porissa, Viipurissa, Turussa ja Tampereella

Taidetakomo **KORU**

Eino Schroderus.

■ ■ ■ Valmistaa lamppuja, lyhtyjä, kynttiläjalkoja, kirjoitustelineitä, huonekaluheloja y. m., y. m.

Ottaa suorittaakseen kaikenlaatuista rauta-, kupari- ja messinkiteollisuuden alalle kuuluvaa taiteellista työtä.

EINO SCHRODERUS.
Arkkitehti

Maariank. 28. P. 53 48. TAKOMO Maariank. 24.

Suomen Käsityön Ystävät

Unionink. 23 — Puhelin 22 20.

Myy ja järjestää kaikenlaatuisia korusompeluja, kuin myös kutomatöitä.

Kotitaide

on paras ilmoitusväline.

**SINKOPIOITA
RUSKEAKOPIOITA
VALKOKOPIOITA**

VALOKUVAA
PIIRUSTUKSIA, KONEITA,
HUONESISUSTUKSIA Y. M.

TOIMITTAA VALOKUVAUSTOITA
AMMATTIMIEHILLE.

Arvoisat lukijat!

Ruvetkaa liikeyhteyteen ja tehkää ostoksenne niissä liikkeissä jotka ilmoittavat Kotitaiteessa.

Th. Wulff Paperi- ja Piirustus- tarpeiden kauppa

Helsingissä - Pohjois-Esplanadinkatu 43.

Kaikenlaatuisia 1:ma Piirustustarpeita

Halvimpiin hintoihin.

P. Sidorow

Suomalainen Kalustokauppa
Osakeyhtiö

Suomen suurin konekauppa!

::: Konttori ja Konenäyttely :::

Helsingissä, Aleksanterinkatu n:o 7
(entinen Vaasan Pankin huoneusto, vastaanottaa Yhdyspankkia.)

Suorittaa oman insinöörin johdolla täydellisiä konelaitoksia kaikilla aloilla, joista mainittakoon: täydellisiä sahalaitoksia, myllyjä, meijereitä, puusepäntehtaita puumassatehtaita y. m.

::: Pyytää erikoistarjous! :::

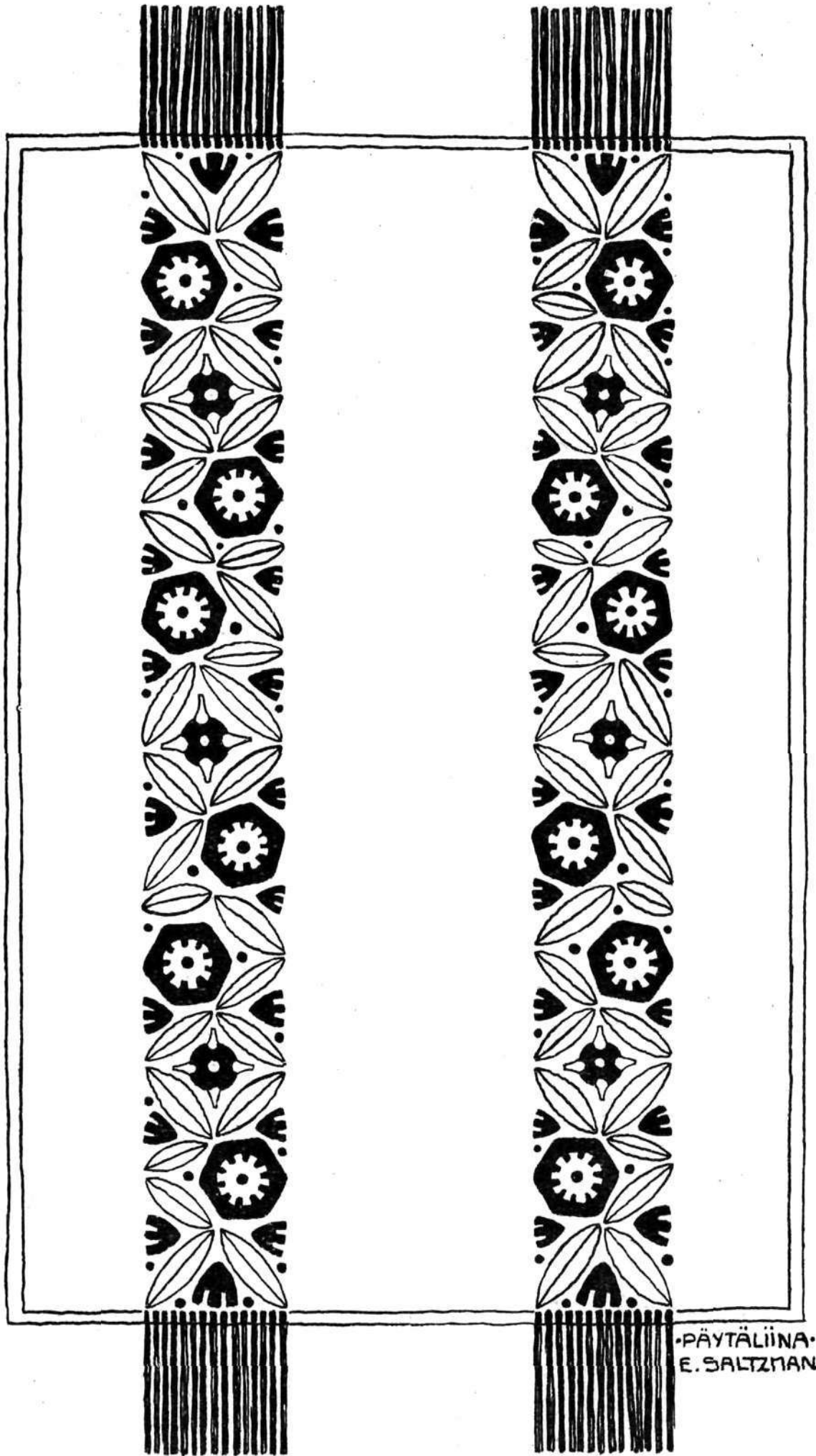
Hyvin lajiteltu varasto:

TAPETTEJA, REUNUKSIA, KORKKI-
MATTOJA JA RULLAKARTIINEJA

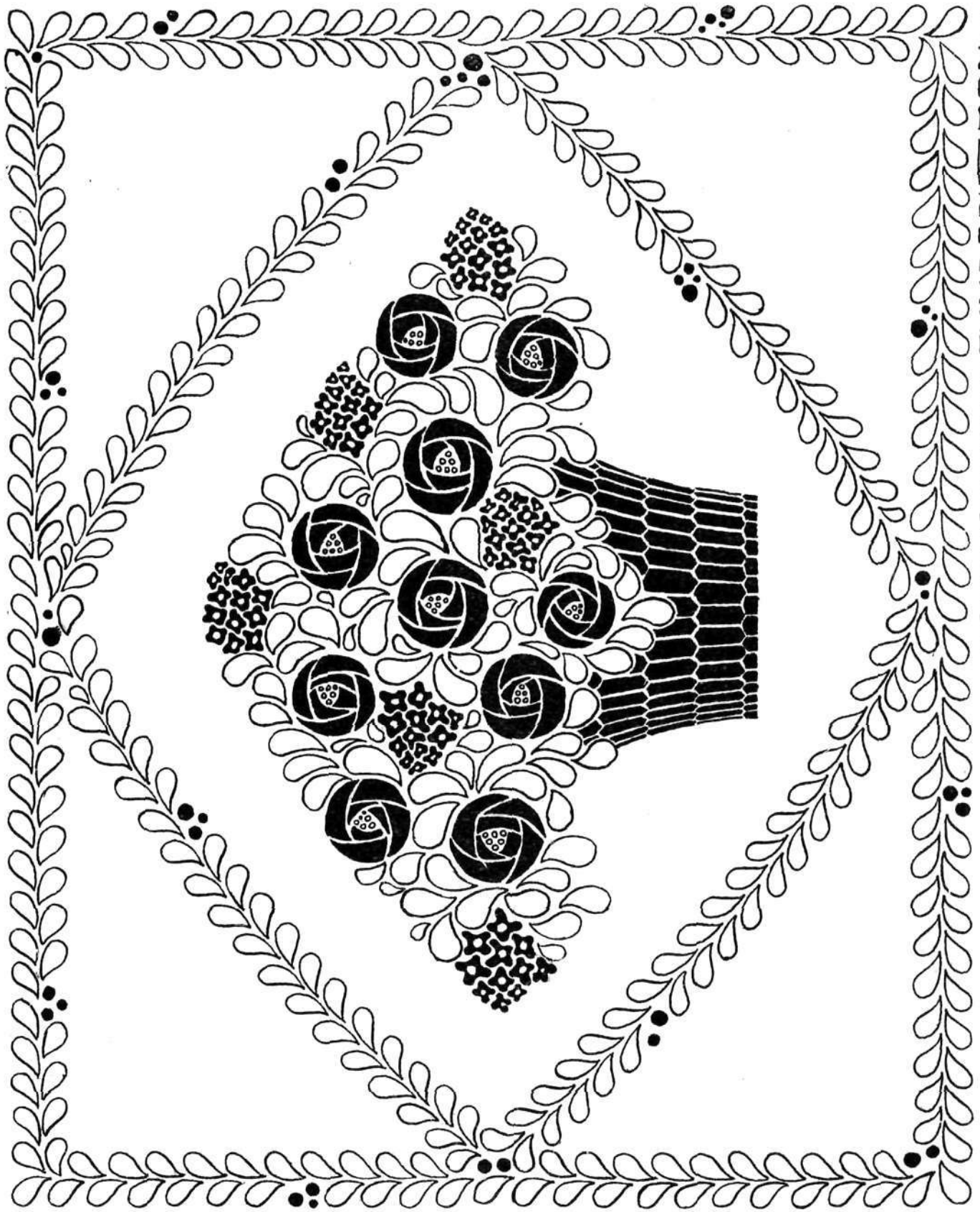
Viipurin Tapettikauppa

KARL LAGERBLOM

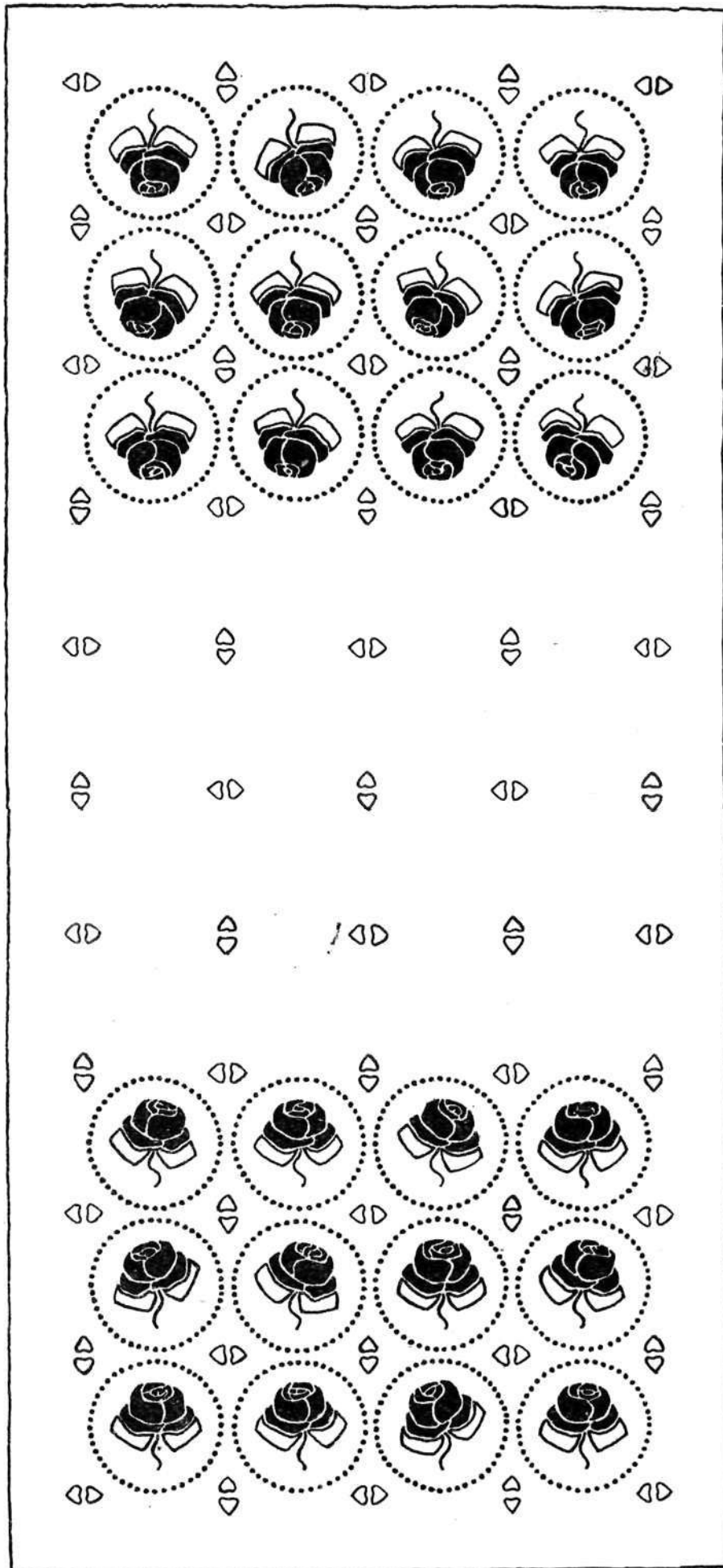
Helsingissä Aleksanterink. 50. Telef. 20 94.

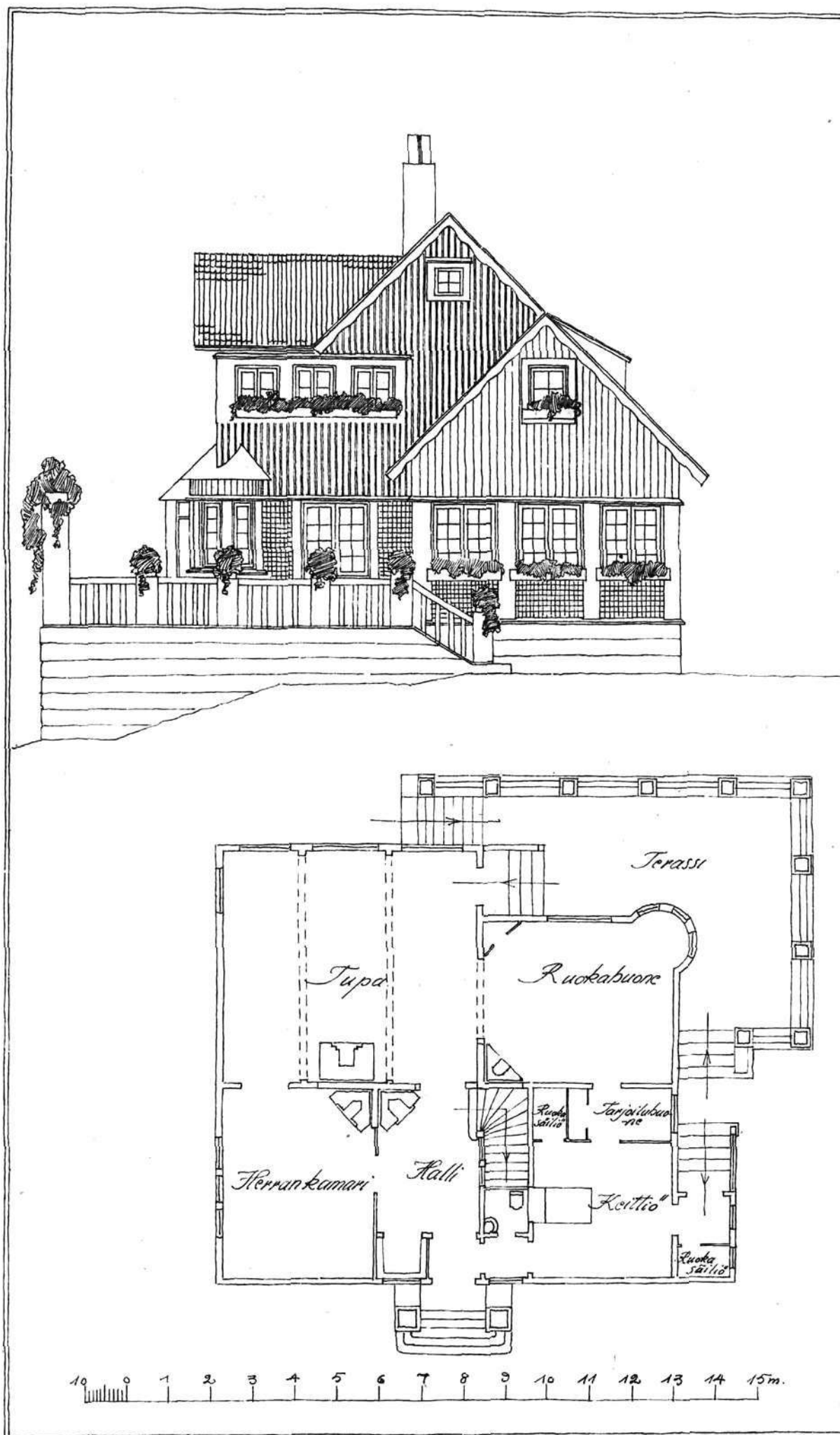
PÄYTÄLIINA
E. SALTZMAN

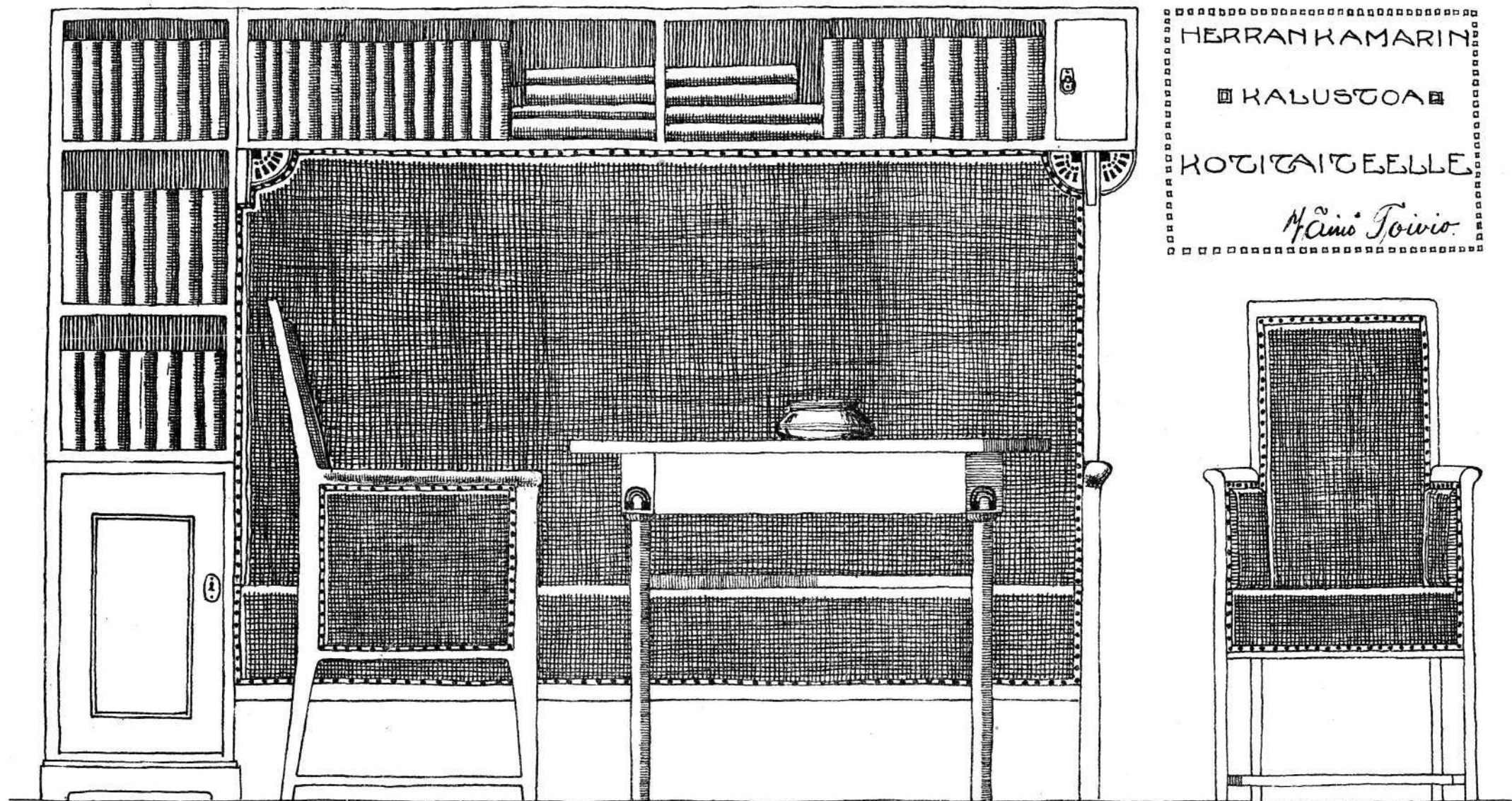
-SOHVA TYYNY-EMMA SALTZMAN-

PÄYTÄLIINA-EMMA SALTZMAN

Huvila, piirtänyt arkkitehti E. Sjöström.

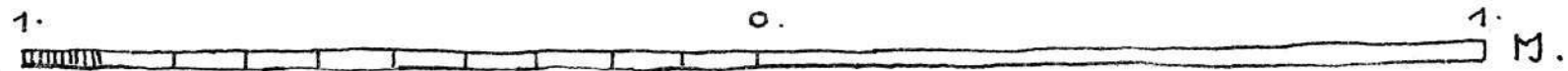
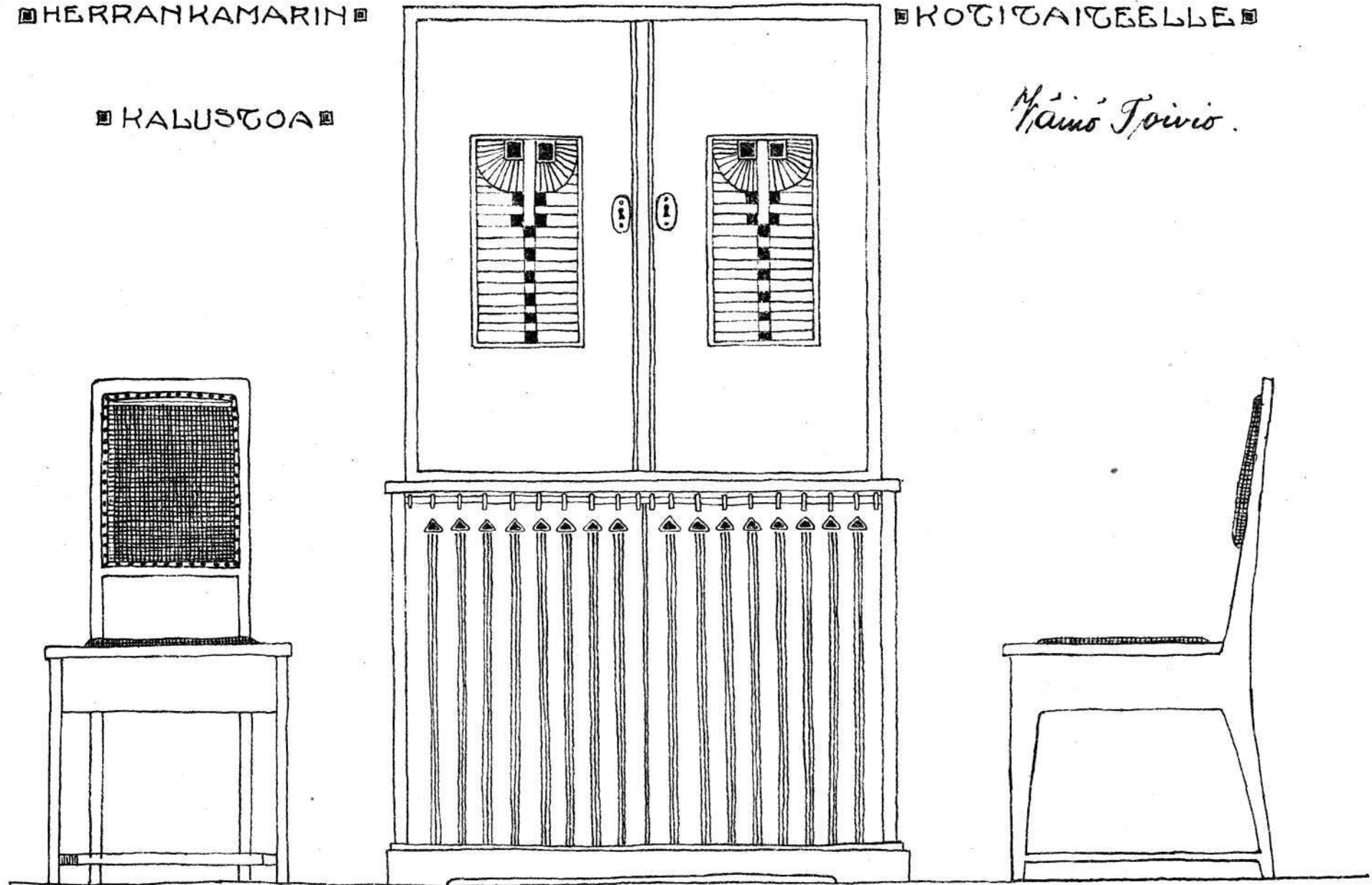
HERRANKAMARIN
KALUSTOA
KOTITALIELLE
Mauno Toivio

■ HERRANKAMARIN ■

■ KOTITAITTEELLE ■

■ KALUSTOA ■

M. J. J. J. J.

== Tampereen ==
Höyrypuuseppä Osakeyhtiö

valmistaa

Huonekaluja ja
 Puusepäntöitä

Näyttelyvarasto Tampereella Puntarhakadun 16:sta.

☒ **Tampereen** ☒
Rakennuskonttori

myy halvimmalla

Kalkkia, sammutettua ja sammuttamatonta.
Sementtiä, Lomma, Danmark ja Quinstorp.
Tulenkestäviä tiiliä ja savea.
Ikkunalasia, Tapettia, pinkopaperia ja pahvia.
Maalitarpeita ja **Värnissoja**.
Rakennustarpeita ja **Työkaluja**.
Konetarpeita ja **Öljyä**.
Rautatiekiskoja ja **T-rautoja**.

SÖRNÄISTEN HALKO- JA PUUTAVARALIIKE O. Y.

Tehdas, Konttori ja Varasto Fredriksberginkatu 13—15. Konttori puhelin 270. Varasto puhelin 6795.

MYYPPI: Höylättyjä ja Höyläämättömiä sekä höyrykuivia lankkuja, lautoja, listoja y. m., y. m.

VALMISTAA: Karmia, ovia, ikkunoita, konttori ja myymälä-huoneustojen sisustuksia, toimittaa korjauksia rakennusalalla kokeneen rakennusmestarin johdolla sekä yleensä kaikkia puuteollisuuslalle kuuluvia töitä.

MYYPPI: Polttopuita, halkoja kokonaisina, sahattuina ja pilkottuna sekä kotinajettuna.

VARASTO: Hylkylautoja, lankunpintoja, hirsii, vasa ja piiruja.

Kaikki nykyajan halvimpiin hintoihin.

TAITEELLINEN ASIOIMISTO Kluuvik. 3

- Huonekalukankaita ■ Mattoja ■ Verhoja ■
- Taideteollisuusesineitä ■

LIBERTY- silkkiä samettia

PIIRUSTUKSIA Piirustuspaperia

kopioitaan.

Sinikopioita
 Valkokopioita
 Ruskeakopioita

Kalkiopaperia

Kalkiovaatetta useita lajeja ja levyyttä.

Valkokopioimis-paperia

Kauniita ja jyrkkiä kopioita

☐☐ Kaikista parasta ja halvinta ☐☐

ALLAN JOHNSON'ILLA

Puhelin 6181. Ankkurikatu 5. Puhelin 6181.

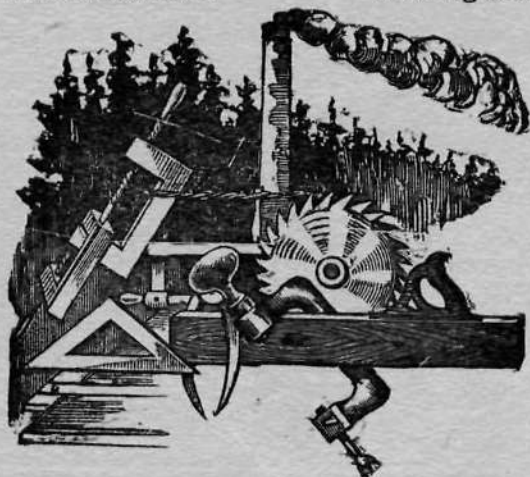
Helsingin Puuseppätehdas Osakeyhtiö

Sähköosoite.
 PUUSEPPÄ
 Puhelin 13 53

Lastenkatok. 5 Helsingissä

Valmistaa
 Huonekaluja,
 Konttorin-,
 Kirkkojen-,
 Puotien- y. m.
 sisustuksia.

Ikkunoita, Ovia, Parikettilattioita sekä kaikkia puuseppälle kuuluvia töitä.

HELSINGIN
RAKENNUSAINE
 KAUPPA O.-Y.

Pääliike: Heikinkatu 3. Haarakauppa: Hämeenkatu 2.
 Sähköosoite: RAKENNUSAINE.
 Puhelimet: Myymälä 256. Konttori 18 68.

Rakennusaineita, Rautatavaraa.
 Värejä, Öljyä, Koneita. ❀ ❀
 Työ- ja Talouskaluja. ❀ ❀ ❀

HELSINGIN ASFALTTI OSAKEYHTIÖ

Konttori: Sörnäisten Rantatie 2. Telef. 10 86.

Sähköosote: Asfalttiyhtiö, Helsinki.

Erikoisala:

Sementtitorvia,
koneella puristettuja.

Kaivorenkaita.

Asfaltteerausta

sekä huoneissa että ulkosalla.

Erikoisala:

Veden poissalpaaminen vedenpintaa alempana olevista kellareista.

Karjalävään, meijerien, tallien ja sikoläättien asfaltteeraus.

Rekisteröity tavaramerkki

Tehtaat Hakasalmen torin laidalla:
Asfaltti- & Torvitehdas

Naftaliinittomia Kattamisaineita, kuten:

Asfalttikattohuopaa, Asfalttilakkaa,
Peltivernissaa, Kreosoottitervaa,
Kreosoottioljyä, Vuorauspahvia y. m.

Täydellisiä katonkattamisia
suoritetaan takauksella.

JULIUS TALLBERG

Varasto uudenaikaisia huonekaluheloja
Kullattua kuparia, messinkiä, nikkeliä y. m.
Eri malleja piirustusten mukaan toimitetaan mitä pikimmin tehtaalta.

Erilaatuisia huonekalulukkoja.

Rokkolan hyväksi **Peililasia** määrätyissä suuruuksissa suoraaan tehtaalta.

Juho F. Aaltosen Tapettikauppa

Erottaja N:o 11 :: Puhelin 33 65.

Varasto aistikkaita tapettia kaikista KOTI- ja parhaimmista ULKOMAAN tehtaista. Friisiä, reunuksia, kullalistoja, korkkimattoja, pinkopaperia ja -pahvia y. m., y. m.

Rakentajat huom.! ■ ■ **Rakentajat huom.!**

Hyviä rakennustarpeita:

vasoja, parruja, hirsii, riukuja, lankkuja, lautoja, telinelankkuja, halkoja y. m. myy

Helsingissä, Vladimirkatu 11.

Puhelin 37 56 ja 65 41.

Niilo Ahlgren

K. METSOMÄKI
**KORISTE- JA RAKENNUS-
TAKEITTENTEHDAS**

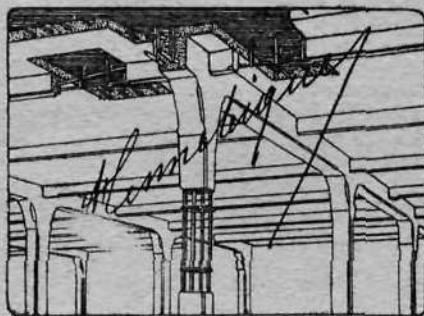
Helsinki - - Tel. 24 95.

Valmistaa takorautatarpeita niinkuin porraskäytävä- ja veranda-aitoja, porttia, palotikapuita, rakennusaineiden nostohissii y. m.

Sepän liikkeeseen kuuluvia töitä.

Puhelin

28 91

Puhelin

28 91

Aug. Kiökemeister

— Helsinki —

Suorittaa kaikenlaisia rautabetoni-konstruktioneja

„Hennebique systeemin“ mukaan.

Keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-laitoksia!

Arvoisille rakennusherroille, arkkitehteille ja rakennusmestareille saan täten ilmoittaa, että nyt kun olen maailmankuulun toimiminen

Rietschel & Henneberg, G. m. b. H.

kanssa Berlinissä tehnyt sopimuksen yhteistyöstä, on minulla tilaisuus keskuslämmitys- ja ilmanvaihto-alalla suorittaa töitä uusimpain periaatteiden ja uusimpain kokemusten mukaan mitä tällä alalla on. Toiminimi Rietschel & Hennebergin monivuotinen kokemus sekä asema yhtenä mannermaan etevimmistä liikkeistä tällä alalla takaa kaikissa suhteissa ensiluokkaisen työn.

Suunnitelmia ja kustannusarvioita tehdään pyynnöstä.

Kunnioituksella:

Rob. Huber.

Helsinki.